

Minnesanteckningar Partsgemensamt forum 13 juni

Inledning

Statssekreterare Petra Noreback hos Socialminister Jakob Forssmed inleder mötet med att presentera regeringens aktuella satsningar inom civilsamhällespolitiken.

Regeringen utforskar skattereduktion på gåvor även för juridiska personer för att fler ska kunna bli givare. Det bidrar till en breddad finansiering. Regeringen tar också steg för att förtydliga reglerna för internmomsen.

Fritidskortet kommer att införas under 2025. Regeringen jobbar just nu med ny lagstiftning kring personuppgiftsbehandling. Regeringen har även förmedlat medel till anläggningar via Riksidrottsförbundet och friluftslivet för ledarträning för att civilsamhället ska stå redo att ta emot fler barn och unga.

Gällande demokrativillkoret så arbetar alla departement med att föra in demokrativillkoret i aktuella förordningar. Civilsamhället är de första som upptäcker hur myndigheterna tolkar demokrativillkoret och regeringen vill gärna ha fortsatt dialog kring detta.

Övriga satsningar som nämns är:

- Nya satsningar via MUCF om 60 miljoner kronor i stöd till socialt utsatta,
- 20 miljoner kronor till volontärsamordning,
- 15 miljoner kronor till engagemangsliftet,
- MUCF får 5 miljoner kronor för att upprätta en stödfunktion,
- 100 miljoner kronor per år för att motverka ofrivillig ensamhet,
- 100 miljoner kronor till Riksidrottsförbundet för idrottsverksamhet i utsatta områden,
- I augusti kommer ett betänkande kring offentligt erkännande av ungas insatser.

En deltagare frågar om regeringens långsiktiga strategi för civilsamhällespolitiken.

Statssekreteraren förklarar att regeringen vill ha en fortsatt stor andel generella medel men det måste finnas möjlighet för politiken att staka ut vissa inriktningar och ändra där ett bidrag inte längre fyller en funktion.

En deltagare betonade uppräknings av statsbidrag i relation till inflationen. Statssekreteraren svarar att reformutrymmet alltid kommer att behöva finnas.

En deltagare konstaterar att kulturen inte gynnas av Fritidskortet i lika stor utsträckning då man inte har deltagaravgifter på samma sätt som idrotten. Statssekreteraren svarar att Fritidskortet är en ny och stor satsning som kommer att behöva prövas och omformas.

En fråga uppkommer om huruvida man tittar på ändamål för skattereduktion för gåvor. Svaret är att det inte ligger inom utredningen men Kristdemokraterna som parti är generellt för breddade ändamål.

En fråga uppkommer om långsiktigheten i relation till Fritidskortet vid ett regeringsskifte. Svaret är att reformen förankras med andra partier och med SKR, men det mest framgångsrika för långsiktighet i en reform är att skapa en lyckad sådan som ingen vill ta bort.

MUCF:s uppföljning av ideella föreningars villkor 2023

Vanessa Sevedag, MUCF, presenterade myndighetens nyligen släppta rapport Stabilitet och framtidstro trots påfrestningar - Uppföljning av ideella föreningars villkor 2023. Rapporten i sin helhet går att läsa på [MUCF:s webbplats](#).

Dialog

Deltagarna delas in i mindre grupper för att diskutera de frågeställningar som mötet ska fokusera på.

Vad kan regeringen göra för att skapa tydlighet och jämlika förutsättningar för civilsamhällets aktörer att söka offentliga bidrag?

Utmaningar att söka och redovisa medel

Civilsamhället är brett och heterogent och därmed även förutsättningarna. För många är det ett konstant och gediget sökande efter finansiering och andra har mindre behov av offentliga medel genom exempelvis en stor medlemsbas. För många upplevs ansökning och redovisning av offentliga bidrag som komplicerat och betungande. Särskilt lyfts mindre lokala föreningar upp där mindre föreningar ofta har sämre förutsättningar och i högre grad drivs helt ideellt. För personer med språkförbristningar eller funktionshinder kan dessa administrativa moment bli stora bördor. Anställda med erfarenhet är ofta nödvändigt för att ha tiden och kompetensen att ansöka och redovisa medel. Dagens system upplevs vara utformat för stora etablerade organisationer vilket påverkar mångfalden negativt. Några medel som nämndes särskilt var *Leader* och att detta har blivit mer krångligt att söka med åren.

Några deltagare belyser utmaningar när det kommer till olikheterna mellan myndigheternas bidragsgivning där det blir svårt för organisationer att navigera och förstå olika system och förfaranden. Enhetlighet på alla nivåer i ansökning och redovisning av medel och enhetligt stödförfarande kan underlätta för föreningar att ansöka om medel. Det skulle göra att föreningar behöver lära sig ett system och att de offentliga aktörerna inte behöver uppfinna hjulet igen. Å andra sidan påtalas utmaningar i att utforma bidragssystemen enhetligt eftersom utgångspunkter för olika medel och förutsättningar hos den huvudsakliga målgruppen skiljer sig åt. På grund av detta kan ambitionen om likvärdiga förutsättningar anses var otydligt. Det vore exempelvis orimligt att ställa liknande krav på en riksorganisation och en lokal förening, då behövs istället rättvisa skillnader.

- Vad kan regeringen göra?

Regeringen kan initiera en samordning mellan nivåerna, och resonera tillsammans med SKR om hur enhetlighet i ansökan och stöd vid ansökan kan se ut.

Regeringen kan också verka för mer enhetlighet i den statliga bidragsgivningen för att öka transparens och tydlighet, där förfaranden och regelverk och i högre grad linjerar med varandra.

Regeringen kan också verka för att det i högre grad ska vara möjligt för moderorganisationen att återrapportera centralt. Det skulle underlätta för mindre föreningar att ta del av de offentliga bidragen om de i högre grad fördelades genom den centrala organisationen, eftersom den centrala organisationen i högre grad besitter kunskap och resurser för att söka och redovisa medel.

Utmaningar i bidragssystemets utformning

Brist på framförhållning lyftes. Deltagare lyfter utmaningar i relation till sena utlysningar från myndigheter. Exempel på utmaning i sena utlysningar är medel som utlyses halvvägs in i året och där verksamhet ska genomföras innan årets slut. Även sena beslut om medel påtalades som bland annat inneburit att personal behövt sägas upp innan beslutet kommunicerats. Även brist på långsiktighet lyfts. Ett stöd för bara några månader kan till exempel störa organisationens verksamhet mer än vad det gör nytta och kortsiktighet gör också att färre söker medlen.

Att projektmedel också kommer med riktlinjer om att projektet tydligt bör göra avsteg från ordinarie verksamhet upplevs som motstridigt logiken i civilsamhället. Organisationerna drivs av sitt uppdrag och dit verksamheten har sin grund. Det upplevs därför motstridigt att villkora bidrag med att organisationen ska göra avsteg från sitt ordinarie uppdrag.

- Vad kan regeringen göra?

Regeringen bör ge bemyndiganden till bidragsgivande myndigheter att bevilja långsiktiga medel. Inte för att tillmötesgå civilsamhället utan för att det faktiskt blir mer nytta av bidraget om det också finns långsiktighet.

När regeringen ska utlysa medel för särskild verksamhet bör civilsamhället vara en konsulterad part, eftersom civilsamhällesorganisationer har en insikt i vilka behov som finns och vilken verksamhet som väcker medlemmar och målgruppens engagemang. Utan de två aspekterna är det svårt att utföra verksamheten som staten efterfrågar.

Kännedom om bidrag

Det kan vara svårt att ens hålla koll på vilka befintliga nationella projektmedel som går att söka, och särskilt den lokala kännedomen om dessa medel anses vara låg. Det kan påverka mångfalden inom civilsamhället negativt.

- Vad kan regeringen göra?

Samordning och tydlighet kring vilka tillgängliga riktade medel som finns för tillfället hade underlättat kännedomen om tillgängliga medel. Detta skulle kunna göras tematiskt där man upprättar en samlingslista för liknande medel på olika nivåer, exempelvis riktade medel för arbete kring psykisk hälsa eller för arbete med äldre kring exempelvis ensamhet. I de specifika fallen skulle regeringen kunna ge Socialstyrelsen tillsammans med Folkhälsomyndigheten i uppdrag att upprätta en sådan samlingslista.

Politisering av statsbidrag

Organisationsbidraget som grundar sig på organisationens form och inte verksamhet är viktigt för att bejaka demokratin. I detta ses demokrativillkoren som ett viktigt arbete för att skapa en enhetlig och överenskommen bild över vilka kvaliteter organisationer som uppstår bidraget ska ha. Därför kritiserar beslutet att ta bort bidrag för viss specifik organisering. Exemplet tog utgångspunkt i den etniska organiseringen som förlorade organisationsbidraget utan samrådsförfarande. När regeringen tar bort bidrag för viss typ av organisering med ideologiska incitament som grund är upplevelsen att det strider mot den överenskomna bilden om att organisationsbidraget bör fördelas utifrån den demokratiska formen snarare än verksamheten.

- Vad kan regeringen göra?

Undvik att politisera organisationsbidraget. Skapa en infrastruktur som möjliggör jämlika villkor till detta bidrag med tydliga demokrativillkor som ersätter systemet med nischade sakområden, med möjlighet att verifiera medlemmar och ett schablonbelopp för varje medlem. Det påtalades dock från Regeringskansliets håll att detta är en omvälvande förändring som hade krävt ett stort omtag kring bidragssystemet i sin helhet.

Å andra sidan påtalas motsättningen mellan det upplevda officiella narrativet från regeringens håll om jämlika förutsättningar kring bidragsgivningen som ofta framställs som opolitisk och neutral. Där upplever deltagare att det bättre att vara tydlig med när det finns politiska prioriteringar och inte försöka dölja detta. Exempel togs kring stödet till etniska organisationer och fredsorganisationer där medlemmen omprioriterats vilket ses som ett sätt att skapa ojämlika förutsättningar genom att prioritera olika intressen med politisk grund.

Tydlighet och transparens

Att bidrag inte räknas upp i takt med inflationsnivå är något som upplevs hamna i skymundan. Detsamma gäller hur mycket av bidragen som går åt till administrativa eller transaktionskostnader.

Andra poängterar också att regeringens prioriteringar inte syns när man talar om civilsamhället som en helhet och redovisar finansieringen till civilsamhället därefter snarare än att tydligt redovisa skillnader för finansiering inom olika delar av civilsamhället. Den politiska bilden blir i dagsläget otydlig och det krävs en kvalificerad analys för att urskönja skillnader.

- Vad kan regeringen göra?

Inkludera fler detaljer i redovisning av nivån på statsbidrag, bland annat utifrån indexering och mer detaljer om hur bidragen fördelas mellan verksamhet och administration.

Hur föreningar stöttas ekonomiskt kan också avgöras av om de har sitt säte i en storstad eller i en mindre kommun. Som exempel nämndes att hembygdsföreningar missgynnas i större städer och att man ser stora skillnader mellan kommuner. Gällande redovisningar av finansieringen på lokal nivå, som vi exempelvis hittar i SCB:s rapport, syns inte de lokala skillnaderna utan en samling av kommuners finansiering presenteras.

Regeringen kan säkerställa att det geografiska perspektivet finns med i kunskapsunderlag kring finansieringen av civilsamhället, som att exempelvis redovisa nivåerna för bidrag inom de olika kommunerna. Kommuner har idag ojämlika förutsättningar ekonomiskt vilket gör att finansieringen från olika kommuner till civilsamhället är väldigt ojämlig.

Utredningar innan beslut

Senaste tidens förändringar inom bidragssystemet påtalas och det konstateras att exempelvis Sidas utredning av biståndet och Fritidskortets införande hade kunnat göras på ett helt annat sätt om det hade legat en utredning i botten.

- Vad kan regeringen göra?

Regeringen kan i högre grad utreda en fråga innan beslut tas i relation till finansiering av civilsamhället. En bredare utredning inför beslut om finansiella förändringar eller åtgärder är också ett tillfälle för civilsamhället att lämna synpunkter och synliggöra beslutets konsekvenser på civilsamhället. Detta hade möjliggjort för civilsamhället att få inflytande i processer, men också att hinna planera, ställa om och anpassa sig till förändringar.

Nationell påverkan på lokala beslut

Det regeringen gör får en normerande betydelse för den lokala och regionala bidragsgivningen. Det är inte självklart att demokrativillkor är av godo. Massa handläggare som i stället för att bygga en relation med föreningslivet som finns lokalt kommer att gå ganska strikt åt kriterier i propositionen.

- Vad kan regeringen göra?

Regeringen behöver vara vaksam på hur uttalanden och beslut påverkar kommuners beslutsfattande. Svårt att sja om vad de normerande effekterna som demokrativillkoren innebär kommer att innebära för att. Viktigt at regeringen har en analys när man tar fram nationella villkor. Hur slår det regionalt och lokalt?

Bör och kan civilsamhället verka för att inte spå på en struktur som främjar kortsiktighet och projekt? Vad kan civilsamhället i så fall göra?

Att inte följa pengarna varje gång

Många är beroende av projektmedel och kortsiktiga pengar för organisationens överlevnad och för att exempelvis behålla anställda. Det är även vanligt att organisationer använder delar av projektmedel för att finansiering ordinarie verksamhet vilket gör de pengarna otroligt nödvändiga. Därför är det lätt att tacka ja till kortsiktig "sidoverksamhet" så som kortare uppdrag från kommunen som inte egentligen är organisationens ordinarie syfte och som bara sträcker sig över en kort period.

- Vad kan civilsamhället göra?

Civilsamhället kan bli bättre på att först identifiera vad man vill göra och sedan undersöka om man kan få pengar för det. Inte tvärtom som det ibland är. Man behöver gång på gång fråga sig om finansieringen tar oss mot ett redan uppsatt mål eller om vi bara jagar pengar och anpassar verksamheten därefter.

Civilsamhället borde prata ihop sig bättre kring utlysningar med dåliga förutsättningar och höja rösterna och i vissa fall vägra söka dessa medel, för att ta ställning och uppvisa integritet. Starkare och mer etablerade organisationer kan ta ett större ansvar i frågan och visa solidaritet med andra mindre organisationer. Exempelvis skulle organisationer som är starkare och har större självständighet i högre utsträckning kunna påtala missförhållanden och driva "allas frågor", särskilt de organisationer som politiker inte vill stöta sig med för att underlätta för organisationer som inte har samma självklara relation till det offentliga.

Projektfiering

En projektfiering av offentligt stöd är inte bra för sektorns självständighet, däremot är det bra att det finns projektmedel vid de fall man vill prova nya idéer.

Kunskap som presenteras om att andelen generella medel i statsbidrag ökar över tid rimmar inte riktigt med diskursen kring projektfiering och kortsiktighet i civilsamhället. Det kan bero på många saker, dels att den generella kunskapen inte visar detaljer och skillnader mellan olika typer av organisationer och områden. Det kan också bero på att man lättvindigt slänger sig med begreppen. Eller kanske att den uppdaterade bilden från 2023 hade visat något annat.

I sin värsta utformning kan verksamhetsbidrag vara mer styrande än projektbidrag och låsa fast organisationer i viss verksamhet. Därför ifrågasätts att regeringen redovisar verksamhetsbidrag och organisationsbidrag som generella medel då det uppfattas missvisande utifrån det här argumentet. Utformningen av bidraget säger mer än själva etiketten/kategorin. Det anses också ibland vara otydligt vad som sätter etiketten på ett bidrag – är exempelvis ett tidsbegränsat verksamhetsstöd egentligen ett projektbidrag? Eftersom den ena redovisas som generell och den andra riktad behövs det vara tydligt.

- Vad kan civilsamhället göra?

Civilsamhället skulle kunna undersöka frågan om projektfiering och titta på vad de olika bilderna beror på. I det skulle civilsamhället i högre grad kunna samarbeta med varandra för att belysa de olika bilderna och förutsättningarna inom olika delar av sektorn.

Civilsamhället kan också diskutera definitioner för de mätningar som sker för att i klagöra och bidra till en tydligare bild av redovisningen av offentliga bidrag.

- Vad kan regeringen göra?

Regeringen kan ha med sig att kategoriseringen av medel i generella och riktade medel inte alltid visar på graden av styrning i medel då etiketten verksamhetsbidrag exempelvis inte är nog för

att beskriva om ett medel har en fri eller styrande utformning. Regeringen kan även vara än mer tydliga i definitionerna av de olika bidragsformerna för att skapa transparens och tydlighet.

Lokala näringslivet

Lokala skillnader i förutsättningar påtalas flera gånger under mötet där också lokala företag nämns som potentiella samverkanspartners. Det kräver dock att man är en säljare som kan sälja in sig till företagen.

- Vad kan civilsamhället göra?

Lokala organisationer kan bli bättre på att samverka med lokala entreprenörer.

Tydliggöra sitt bidrag

Bidraget från det offentliga kommer och går, och ibland missgynnas och gynnas olika organisationer vid olika tider. Det är naturligt utifrån olika politiska prioriteringar. Att hitta andra finansieringskällor kan vara bra.

- Vad kan civilsamhället göra?

Civilsamhället kan formulera sig på ett bättre sätt, kanske till och med anpassa sitt budskap så att både det offentliga och den breda befolkningen får en tydlig bild av vad civilsamhället gör, hur och varför. Genom att förankra sig folkligt kan man eventuellt bli mindre beroende av statliga medel som istället ersätts av donationer och gåvor.

Vad kan parterna göra tillsammans?

För att synliggöra missförhållanden och dåliga förutsättningar gällande statlig bidragsgivning bör parterna föra dialog med varandra. Då gäller det att vara lyhörda för varandras perspektiv och säkerställa att alla röster får höras. Det handlar också om att upprätthålla befintliga strukturer för detta, som exempelvis PGF och andra strukturer.

I dialogen kan parterna även tillsammans diskutera behov och utmaningar, men också skapa tydlighet kring definitioner när det kommer till den offentliga finansieringen.

Vad kan regeringen göra för att underlätta civilsamhällets finansiella förutsättningar, utöver statsbidrag? Exempelvis skatteavdrag eller regelverk på olika områden.

Lokaltillgången

Brist på lokaler är en vanlig fråga som dyker upp. Kommuner erbjuder billiga lokaler men slutar med det för att inte konkurrera med närliggande näringsliv som hyr ut lokal för högre pris. Den typen av lagstiftning stökar till det. Det finns många lokaler men tillgången är begränsad. Till exempel kan brandskydd och andra regleringar begränsa hur man idag får använda lokaler.

- Vad kan regeringen göra?

Lösningar från regeringens håll är begränsade. Möjligtvis skulle ett föreningscentrum med tillgängliga och resurssatta lokaler kunna instiftas. Men det behövs också hittas lösningar på hur att lösa tillgången till lokalen bland de som redan finns, på ett sätt som främjar civilsamhällets verksamhet.

Samkörning av register

Det kommer allt fler register för civilsamhället, både obligatoriska och frivilliga. Det lägger en stor administrativ börda på organisationerna att behöva registrera sig i dessa och uppdatera informationen löpande.

- Vad kan regeringen göra?

Samkörning av data i dessa register underlättar administrationen. Exempelvis registret för idéburen välfärd och registret för verklig huvudman – om det ändå är ett register som alla behöver ingå i, som registret för verklig huvudman, kan man då eventuellt skrivas in i övriga register om exempelvis upphandling?

Regeringen kan också bidra till att minska den tunga kontrollen för civilsamhället. Exempelvis genom att se till att det inte blir för mycket register att förhålla sig till utan verka för att de slås ihop i den utsträckning det är möjligt.

Avdrag för gåvor och andra avdrag

Ändamålet för skatteavdrag för gåvor anses vara för snävt. Däremot anses det svårt att reglera skattereduktionen utan att införa pålagor och mer administration för civilsamhället. Deltagare diskuterar även andra sätt att utöka formen för avdrag, exempelvis genom någon form av goodwill-avdrag om ett företag låter personal utföra volontärarbete för en organisation.

- Vad kan regeringen göra?

Regeringen kan se över ändamål och förutsättningar för skatteavdrag för gåvor.

Förmånsbeskattning vid lotterier

Genom konstlotterier brukar arbetsgivare ge ett bidrag till konstföreningar. Om man vinner och får en vinst på över en viss summa måste man förmånsbeskattas, vilket försvårar för den här typen av lotteri. Detta trots att det är så viktigt både för den sociala sammanhållningen på arbetsplatsen och inte minst för konstnärer.

- Vad kan regeringen göra?

Ta bort förmånsbeskattningen på den typen av vinster. Regelverket har tolkats hårt och borde omtolkas.

Moms

Internmoms inom civilsamhället är en utmaning, alltså moms vid fakturering inom samma organisation. En annan utmaning i relation till moms är att civilsamhället upplever sig i vissa

sammanhang särbehandlas på ett negativt sätt i relation till företag, exempelvis gällande momsfrihet för vissa företag men där civilsamhället inte lyder under samma regler.

- Vad kan regeringen göra?

Gällande momsfriheten för företag kan regeringen införa samma undantag för civilsamhället som för företag.

Lönebidragsnivå

Att anställa individer utan full arbetsförmåga göra att man inte kan ställa tillräckliga krav på prestation för att omsättning i verksamheten inte ska påverkas negativt. I detta är lönebidrag jätteviktigt för att exempelvis individer med funktionsnedsättning möjlighet att få ett arbete. I det är civilsamhället en stor arbetsgivare. Det är dock en påfrestning för många organisationer när lönerna ska öka varje år.

- Vad kan regeringen göra?

Höj taket för lönebidragsnivån. Det skulle möjliggöra för fler att kunna bedriva arbetsmarknadsinsatser och ändå bibehålla en nödvändig omsättning.

Tillgång till bankkonto

Många organisationer upplever problem med tillgången till bankkonto. Det är en utmaning på alla nivåer och något som diskuterats tidigare i PGF. Bankernas reträtt från mindre orter gör det exempelvis svårt för föreningar som befinner sig där eftersom det minskar möjligheten att ha en bra kontakt med sin bank. Deltagare belyser även penningtvättslagstiftningen som anledning till svårigheterna generellt där det exempelvis är svårt att rapportera in styrelse och att det i princip är omöjligt om någon där varit politiskt aktiv. Får man möjlighet att öppna bankkonto anses det också vara dyrt vilket generellt är ett problem för föreningar.

- Vad kan regeringen göra?

Regeringen kan undersöka hur det kan bli lättare för banker att också söka upp information i de nyetablerade registerna, exempelvis Bolagsverket. Den kopplingen behöver säkerställas.

- Vad kan civilsamhället göra?

Regeringen har redan gett MUCF i uppdrag att bygga stödfunktion till föreningslivet som svar på de ökade administrativa bördorna för civilsamhället. Där kan civilsamhället vara aktiva och förmedla kunskap till myndigheten om utmaningarna med bankkonto och hur man kan hitta generella riktlinjer och mallar för bankerna i relation till föreningslivets bankkonton.

Att likställas med företag

Civilsamhället behandlas i viss mån som företag med gemensamma krav trots att förutsättningarna är avsevärt olika. Exempel på detta är infrastruktur för laddning av elbil där kyrkor och hembygdsgårdar får samma krav på sig som stora köpcentrum. Det poängteras också att kommersiell aktivitet (så som försäljning till offentlig sektor) samt statsstöd (som exempelvis övrig kompensation till företag, subventioner, permitteringar, etc), bör vara lika tillgänglig för civilsamhället som för andra vinstdrivande aktörer.

- Vad kan regeringen göra?

Sätt lokala mål utifrån lokala förutsättningar och låt lokalsamhället nå det tillsammans.

Inte mer administration

Ett visst motstånd mot andra stödinsatser nämns också där vissa avdrag och regleringar innebär byråkrati och trubbighet för civilsamhället som enbart leder till ökad administration.

- Vad kan regeringen göra?

Först och främst säkerställa goda förutsättningar i bidragsgivningen.

Underlätta att söka finansiering

Likviditet i organisationen är ett problem eftersom man behöver ha pengar för att söka pengar. Det gäller exempelvis vid egeninsats i projekt vilket kan bli svårt för organisationer som inte har organisations- eller verksamhetsbidrag i grunden. I dagsläget lånar man ut sin organisation för att få pengar. Exempel är projekt som håller bidraget fram tills att hela projektet är genomfört innan man betalar ut det. Det kräver att man har befintlig likviditet.

Att bredda finansiering kräver att man bygger relationer vilket tar tid och det krävs att det håller långsiktigt. Det i sin tur kräver också befintlig likviditet i organisationen.

- Vad kan regeringen göra?

Regeringen skulle kunna undersöka regler för egeninsats i projekt. Då skulle man kunna titta på möjligheten att räkna in ideellt arbete från en förening som egeninsats istället för pengar.

Regeringen skulle även kunna undersöka om det är möjligt att ge bidrag för att möjliggöra för organisationer att odla relationer och bredda sina finansieringskällor.

Regeringen kan även låta bli att lägga ner stödet från Allmänna Arvsfonden.

Ojämlika förutsättningar mellan organisationer

Det är ojämlika förutsättningar när det kommer till finansiella lösningar mellan olika typer av organisationer idag. Det är exempelvis svårt att finansiera verksamhet genom exempelvis banklån vilket å andra sidan aktiebolag kan.

Det diskuterades även hur en enhetlighet i utbetalning av medel hade jämnat ut förutsättningarna för samtliga organisationer.

- Vad kan regeringen göra?

Regeringen ska ta fram en handlingsplan för social ekonomi. Gör man det så skulle det ramverket ge bättre och tydligare förutsättningar för hela civilsamhället.

Regeringen kan även se över möjligheten till att öka enhetlighet i utbetalningar av stöd genom att utse en övergripande aktör som kan verka för likriktning av förvaltning av utbetalningar, exempelvis utbetalningsmyndigheten.

Regeringen kan även titta tillbaka på utredningen *Palett för ett stärkt civilsamhälle* (SOU 2016:13) för att se om det fortfarande finns saker att implementera därifrån.

Stärka kunskapen om civilsamhällets effekter

Genom att tillgängliggöra kunskap om det värde civilsamhället bidrar med för medborgare lokalt och visar på civilsamhället som en aktör att värdesätta i olika områden i samhället, så som exempelvis på arbetsmarknaden, skulle också fler se värdet av ett livskraftigt civilsamhälle.

- Vad kan regeringen göra?

Regeringen kan bidra med kunskap om civilsamhällets roll och vilket värde som skapas, samt tydliggöra hur att konvertera det i effekter för medborgare för att tydliggöra vinsten.

Vad kan civilsamhället göra för att säkerställa långsiktighet och samtidigt värna sin självständighet och särart?

Kunskapshöjning

Stora organisationer med stor medlemsbas kan behålla särarten i högre utsträckning. Jobbar man med påverkan så kan exempelvis sponsringens konsekvenser bli förödande. Kunskap om vad som är viktigt för att behålla självständighet och bygga långsiktighet behövs. I dagsläget blir det väldigt personbundet i organisationerna och det är lätt att sådan kunskap faller bort. Vi engagerar oss för sakfrågan och sen behöver någon ändå ha de administrativa eller organisatoriska ansvaren.

- Vad kan civilsamhället göra?

Det är hög rulljängs på förtroendevalda, anställda, ledare osv i organisationerna så en generell kunskapsökning behövs. Vi behöver öka kunskapen om eventuella konsekvenser för självständigheten i olika samarbeten. I detta kan de centrala organisationerna bidra med stöd i att navigera i finansieringsalternativ till sin lokalföreningar.

Se sitt värde

Det finns ett behov av att se till sitt värde för att inte ta för lite betalt. I exempelvis besöksnäringen har man ett värde gentemot besökaren som inte enbart är självkostnad. Det finns dock många som inte resonerar så.

- Vad kan civilsamhället göra?

Centrala organisationer kan arbeta för att medlemsorganisationer ser sitt värde och tar betalt därefter. Det finns stöd att få från Tillväxtverket, men samtidigt behöver man ta hänsyn till den lokala förutsättningen och inte bli allt för nära besöksnäringen.

Alternativa finansieringsformer

Det konstateras att flera olika finansieringsformer kan ge en minskad finansiell sårbarhet och skyddar organisationen för att behöva anpassa sig för en viss finansieringskälla. Däremot finns det för- och nackdelar med olika finansieringsformer och att söka upp flera finansieringskällor kan vara resurskrävande.

Insamling från privatpersoner kräver en rätt stor insats från början vilken gör det svårt för mindre organisationer utan de resurserna. Att arbeta mot företag eller privata givare kräver en viss typ av nischad kompetens vilket inte alla har.

Medlemsfinansiering ser väldigt olika ut beroende på vilken medlemsbas man har, men är ett säkert sätt att finansiera verksamhet då det inte går att bli för beroende av medlemmar eftersom man vill ha medlemsinflytande. Däremot går det inte att ställa för höga krav kring medlems- eller deltagaravgift beroende på vilken målgrupp man arbetar med och hur ekonomiskt tillgänglig organisationen behöver vara för sin målgrupp. Organisationer för mindre resursstarka grupper eller ekonomiskt utsatta grupper behöver till exempel tillgodogöra sig andra finansieringsformer.

Filantropi diskuteras men det finns en osäkerhet kring huruvida det finns en kulturell grogrund för detta samt en osäkerhet kring hur redo finansärer är att stötta befintliga organisationer och inte bara starta nya. Det konstateras också att även filantroper kommer med krav vilket kan påverka verksamheten på lång sikt.

Lotterier har tidigare varit en vanlig finansieringsform för föreningar men som idag uppfattas vara mindre förekommande. Däremot finns åsikter om bra och dåliga lotterier där vissa lotterier uppfattas vara etiskt svårt att försvara i relation till exempelvis spelmissbruk. Däremot uppfattas

lotterier som drivs för föreningar av en organisation med det enskilda syftet som något bra, så som Folkspel och Postkodlotteriet.

Mikrofonder togs upp som en befintlig stor finansieringsform för idéburen sektor, framför allt på landsbygder. Det är i stort sätt inga förluster och skapar möjligheter för att visa på verksamhet och hjälper folk att starta verksamhet.

Donationer är redan en viktig finansieringskälla där arv till lokala föreningar är otroligt värdefullt men svårt att planera verksamhet utifrån.

Även märkningar och certifieringar nämns, men är också något som inte alla organisationer kan ägna sig åt och marknaden är också begränsad.

- Vad kan civilsamhället göra?

Det kan behövas ett samtal internt inom organisationerna för att sätta principer om finansiering som rimmar med värdegrunden – vilka värderingar lutar vi oss mot när det gäller vår finansiering? Och låta det styra finansiella vägval.

Vad kan parterna göra tillsammans?

I relation till näringslivet som finansiär av civilsamhället kan parterna initiera en gemensam diskussion med storföretagen för att undersöka hur de kan återinvestera i lokalsamhället. Hur gör man det till relevanta projekt för de stora företagen? Det finns många företag som investerar internationellt men har lämnat orten de kommer ifrån.

Höstens PGF-möten

Inför mötet har deltagarna fått till sig temaförslag inför höstens möte. Temana presenteras och följs av en omröstning kring vilket tema som mötet den 24 september ska fokusera på, med utfallet:

Strategisk samverkan, principen om dialog (7 röster)

Hållbart engagemang, principerna om mångfald och dialog (6 röster)

Nya strukturer och former för engagemang i civilsamhället, principen om mångfald (5 röster)

Forumet beslutar därmed att PGF 24 september ska fokusera på temat *Strategisk samverkan* utifrån principen om dialog.

Årets sista PGF-möte kommer att genomföras 3 december.

Val till urvalskommittén

Valet av organisationer till PGF 2025 bereds av en urvalskommitté som består av två civilsamhällesrepresentanter från PGF tillsammans med NOD:s nomineringskommitté. De två representanterna från PGF väljs under det konstituerande mötet. En av de representanter som valdes under det konstituerande mötet 2024 är redan representerad i NOD:s nomineringskommitté. En är inte längre representant i PGF för sin organisation. Därför väljs två nya representanter till urvalskommittén från civilsamhället i PGF under mötet. Denna representant kan med fördel sitta sitt första år av det tvååriga mandatet för att undvika att behöva bereda ett val där den egna organisationen ingår bland kandidaterna.

Forumet utsåg två nya ledamöter till urvalskommittén:

Tomas Aronson Ylipää (Unga örnars riksförbund)

Anna Tyrén (Skoopi)

Mötet avslutas.